

AGROPROCEDEE DE PERFEȚIONARE A TEHNOLOGIEI DE CULTIVARE A ȘERLAIULUI ÎN MOLDOVA

Musteață Gr.¹, Crețu A.², Baranova Natalia¹

¹*Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM*

²*Universitatea Agrară de Stat din Moldova*

Republica Moldova și după criza economică din anii 1995-2000 rămâne o zonă importantă producătoare de producție aromatică din șerlai (*Salvia sclarea L.*). În anii 2009-2010, șerlaiul ocupă cca 3000 ha, s-a achiziționat cca 16 mii tone de materie prime din care s-au produs 90 mii kg de concret.

Cultivarea și producerea materiei prime de șerlai se face în toate zonele climatice ale Moldovei, sunt create soiuri autohtone calitative și înalt productive acomodate condițiilor pedoclimatice ale Moldovei. Sunt premise de extensiune a culturii.

Ca problemă și impediment, în cultura șerlaiului în țară este tehnologia costisitoare de cultivare a lui în cultura pură cu folosirea masivă a lucrului manual în sistemul de îngrijire.

În baza cercetărilor agrofitehnice din ultimul deceniu au fost propuse tehnologii de alternativă: cultura ascunsă dirijată și cultura nativă. Ele prevăd procedee, care exclud folosirea muncii manuale pentru îngrijirea plantelor de șerlai în anul I de vegetație, nu necesită folosirea erbicidelor în acest scop. Cea mai convenabilă specie în calitate de cultură însoțitoare în tehnologia de cultura ascunsă dirijată s-a arătat orzul cu talia medie și joasă (Osnova, BȚ 14-02, Dostoinâi) cu însușiri alternative. Ele fiind semănate cu distanța între rânduri de 30 cm și norma micșorată cu 30-40%, nu umbresc excesiv plantele șerlaiului, dar inhibă dezvoltarea buruienilor. Totodată, orzul asigură producție de boabe de 2,5- 2,6 t/ha ori 10-12 t/ha masa verde la furaj. Însă cultura ascunsă necesită să fie dirijată, astfel ca să se evite copleșirea puternică a plantulelor de șerlai până la compromiterea lor. Pentru aceasta la necesitate orzul se cosește la furaj până la înspicare. Este necesar ca luminozitatea la suprafața solului între rânduri între orele 12-14 să aibă o valoare de minim 8-10 mii de lușji.

Pe soluri fertile distanța între rânduri a culturii însoțitoare necesite de a fi mărită până la 40-45 cm.

Cultura ascunsă rezolvă și o problemă ecologică importantă – exclude ori diminuează eroziunea eoliană a solului primăvara și a eroziunii de suprafață de apă după depunerile atmosferice puternice, mai ales de primăvara.

În cultura ascunsă sub orz la boabe se iscă și problema combaterii samulastrei culturii însoțitoare.

Pentru rezolvarea problemei controlului buruienilor și samulastrei în semănăturile de șerlai în anul II de vegetație după cultura ascunsă în primul an de vegetație se vor folosi erbicide eficiente evidențiate: Prometrex 4,0 kg/ha preemergent, care distruge buruienile mono- și dicotiledonate și a preparatului Pantera postemergent.

Prin erbicidare cu Pantera 1,5 l/ha aplicat postemergent, dar până la începutul butonizării șerlaiului, se combat eficient buruienile graminee anuale și perene.

Eficiența erbicidării se mărește substanțial, dacă până la aplicarea erbicidului se fac grăparea semănăturii și înlăturarea resturilor vegetale.

Pe solurile cu fertilitate redusă, șerlaiul se va cultiva după tehnologia culturii native: pe terenuri plane – cu cultivații între rânduri, iar pe cele de pantă – fără cultivații. Buruienile în anul I de vegetație în cultura nativă se nimicesc prin cosiri repetate (de 2-3 ori pe sezon) până la fructificarea lor. În anul II de vegetație în culturi native se folosesc aceleași procedee și erbicide ca și după cultura ascunsă.

Folosind diferențiat aceste procedee și suplimentar fertilizarea plantelor la începutul anului II de vegetație cu N₆₀₋₉₀, micșorăm de 3-4 ori consumurile de muncă față de tehnologia tradițională și obținem stabil producții de materie primă de peste 10 t/ha ori de concret calitativ 70-80 kg/ha.